

ПРОБЛЕМА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ В УМОВАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

THE PROBLEM OF THE FOREIGN LANGUAGE TEACHING
IN CONDITIONS OF THE BOLOGNA PROCESS

Анотація. Дана стаття містить в собі результати дослідження розвитку компаративних тенденцій щодо Болонського процесу в навчанні іноземної мови в технічному вузі.

Summary. The given article contains the results of the research development of comparative tendencies due to the Bologna process in the foreign language teaching in technical school.

Кар'єра інженера міжнародного рівня є своєрідним викликом самому собі та потребує неабияких особистих якостей. Такий інженер повинен мати солідну наукову та технічну підготовку в поєднанні з організаторськими та управлінськими здібностями, що дозволять керувати міжнародними проектами за допомогою команди, члени якої належать до різних культур. Інженер такого рівня також повинен проявити здібність пристосовуватися до оточення, існуючих технологій, соціо-економічних реалій, що постійно змінюються, та продемонструвати відкритість, мобільність, здатність вести діалог та мати комунікативні навички. Таким чином від інженера міжнародного рівня вимагається набагато більше ніж глибока академічна освіта, а саме: самостійність у прийнятті рішень, адаптивність, творчий підхід та особисті якості.

Мережа Міжнародних дипломів Спеціаліста (maitre) з Інженерії у Франції поєднує 75 французьких Вищих інженерних шкіл різноманітного профілю, як, наприклад: сільське господарство, телекомунікації, промислове будівництво, механіка, інформатика, біотехнології, хімія, матеріалознавство, електроніка, енергетика тощо. Ці престижні школи мають міжнародні угоди про співпрацю з найкращими університетами світу, а також з великими французькими підприємствами, що хотіли б профінансувати освіту майбутніх інженерів міжнародного рівня. Акредитовані Комісією на надання звання Інженера ці ВНЗ пропонують іноземним студентам, які мають щонайменше диплом Бакалавра, отримати протягом двох років навчання ступінь Спеціаліста та визнаний в світі диплом в одній із галузей інженерії. Освітній період включає обов'язкове стажування та реалізацію пробного проекту на підприємстві. За деяких умов отримати ступінь Спеціаліста у Франції можливо за один рік завдяки процедурі часткового визнання іноземних дипломів.

Оригінальність мережі полягає в уважному ставленні до труднощів з адаптацією в новому середовищі, з якими стикаються іноземні студенти. Результатом цього стала концепція «перехідного семестру». Він є факультативним та призначений для подолання лінгвістичних, методологічних та культурних труднощів. Пропонується також новий річний підготовчий курс, що передує освітньому курсу Спеціаліста з інженерії. Метою цього курсу є створення оптимальних умов для навчання та проживання іноземних студентів-інженерів у Франції; до його складу входять такі послуги: зустріч студентів у Парижі, страхівка з першої хвилини перебування на французькій землі, допомога зі здійсненням усіх адміністративних процедур (отримання дозволу на проживання, відкриття банківського рахунку, запис до ВНЗ тощо), чотириденна культурна та туристична програма в Парижі, організація оптимального маршруту до місця навчання, чотиримісячне проживання у французькій сім'ї, інтенсивні курси французької мови в найкращих мовних центрах країни, екскурсії, семінари, підвищення наукового та технічного рівня студента та, за бажанням, курси англійської мови. Отже, курс створений як індивідуальний та надійний провідник кожного студента на шляху до успіху.

Метою курсу іноземної мови для вищих навчальних закладів технічного профілю є оволодіння таким рівнем знань, навичок й умінь, який буде забезпечувати необхідну комунікативну спроможність у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

Завдання курсу полягає в удосконаленні подальшого розвитку знань, навичок й умінь з іноземної мови, набутих в обсязі шкільної програми, в різних видах мовної діяльності.

Так, до кінця курсу лексичний запас повинен складати не менше трьох-чотирьох тисяч лексичних одиниць, в тому числі приблизно одна тисяча термінів за фахом. Причому слід звертати увагу на специфіку лексичних засобів вираження змісту текстів за фахом, на багатозначність службових і загальнонаукових слів, на механізм словоутворення, на явище синонімії й омонімії, на вживання фразеологічних словосполучень, на знання і правильне читання формул, символів.

Що стосується граматики, то навчання має бути спрямоване на відпрацьовування практичних навичок й умінь з граматики іноземної мови. Увага повинна приділятися типовим для

стилю наукового мовлення складним синтаксичним конструкціям, багатоелементним означенням, зворотам з неособовими дієслівними формами, пасивним конструкціям, інверсійним структурам, засобам вираження смислового (логічного) наголосу, модальності тощо.

Усний та письмовий переклад на іноземну мову рідної може використовуватися як засіб опанування іноземної мови, прийом розвитку навичок і умінь читання, а також ефективний спосіб контролю повноти і точності розуміння.

У свою чергу завданням читання є подальший розвиток навичок оглядового, інформативного і глибинного читання на матеріалах оригінальної наукової інформації за фахом.

Важко переоцінити необхідність розвитку навичок спілкування, тобто природничо-мотивованого монологічного і діалогічного мовлення (темп висловлювань 200...250 слів за хвилину). Ставиться також завдання досягти навичок сприйняття і розуміння (аудіювання) монологічних та діалогічних висловлювань носіїв мови в межах професійної та побутово-ситуативної тематики на рівні 85... 90% інформації за темпом її пред'явлення 100... 120 слів за хвилину.

Для розвитку різних мовних навичок й умінь важливе значення має також написання іноземною мовою.

Ставиться за мету періодичне виконання письмових лексичних і граматичних вправ, складання планів чи конспектів до прочитаного, виклад змісту прослуханого чи прочитаного у письмовому вигляді (в тому числі у формі анотацій і рефератів), написання доповідей і повідомлень, ділових листів, інших основних видів документації.

Слід підкреслити, що в курсі іноземної мови в умовах технічного вузу навчання анотуванню і реферуванню (рідною й іноземною мовами) має бути спрямоване на вироблення навичок й умінь оформлення отримуваної інформації.

Практичним заняттям з анотування й реферування має бути засвоєння деяких теоретичних способів, видів анотацій (описова, реферативна) і рефератів (реферат-конспект, реферат-резюме, оглядовий реферат).

У курсі іноземної мови має бути передбачена корекція вимови, удосконалення вимовних навичок й умінь при читанні вголос і в усному висловлюванні.

Першочергове значення приділяється інтонаційному оформленню речення (поділ на інтонаційно-смислові групи-синтагми, правила розміщення фразового і логічного наголосу, словесного наголосу в двоскладових і багатоскладових словах). Робота над вимовою ведеться, як на матеріалі текстів для читання, так і на спеціальних фонетичних вправах і лабораторних роботах, розроблених на кафедрі іноземної мови.

Навчальними текстами і літературою для читання може бути оригінальна монографічна і періодична, а також художньо-публіцистична література.

У плані організації навчального процесу слід взагалі використовувати мовні (лексичні і граматичні) комунікативно спрямовані вправи (трансформаційні, на техніку перекладу, підстановку, доповнення, скорочення і розширення речення; питально-відповідні вправи; вправи на розкриття змісту тексту; знаходження в тексті окремих місць, абзаців, речень, що ілюструють певні положення і є відповіддю на попередньо поставлене питання або відповідає попередньо складеному плану; завдання на установлення в тексті невідповідностей із запропонованими положеннями; самостійне членування тексту на смислові частини і визначення заголовків до них; складання плану; скорочення абзаців і речень. Варто також практикувати вправи на виявлення логічного стрижня статті; на практичне узагальнення основних думок. Обговорення тексту повинно виходити за межі простого відтворення його змісту. Висловлювання (підготовлені й неготовлені) мають включати пояснення іноземною мовою окремих положень графіків і процесів (згадуваних у тексті), елементи критичного аналізу, відповідні коментарі й оцінки, короткі повідомлення з заданої теми.

Потрібно щоб вправи кожного заняття мали єдину спрямованість і були тісно пов'язані з текстом і граматичним коментарем чи довідником, доповнювали одна одну, були цікавими й різноманітними.

Такі творчі види вправ, як пояснення рисунку або схеми, опис пристрою, зворотний переклад та інше дуже корисні для навчання.

Кожне заняття курсу повинно бути комплексним, органічно поєднуючи між собою текст, грамотний коментар і вправи.

Під системою вправ ми розуміємо організацію взаємозв'язаних дій, розміщених у порядку наростання мовних та операційних труднощів, з урахуванням послідовності становлення мовних умінь і навичок та характеру реально існуючих актів мовлення.

Саме систематичний контроль є дієвим способом зміцнення знань, навичок й умінь, важливим засобом управління процесом засвоєння навчального матеріалу, що здійснюється за

допомогою спеціально розроблених текстових завдань евристичного плану.

Слід підкреслити, що до складу елементів дидактичної підтримки, що забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання, входить ціла система проблемних завдань у рамках концепції інтенсивного курсу навчання іноземній мові в умовах технічного вузу.

У цьому плані розробляється стратегія поточних та підсумкових атестацій студентів в умовах творчо-пошукової технології підготовки спеціалістів з поглибленим вивченням іноземної мови.

Резюмуючи все вищесказане, слід зазначити, що на базі докладного аналізу кодових зв'язків, які висловлюють специфічну рису будь-якого інформаційного процесу, і на досвіді створення нових навчально-методичних посібників обґрунтовується функціонально-мовний підхід. Це, на наш погляд, буде сприяти більш якісному процесу навчання іноземним мовам в Академії зв'язку.

Література

1. *Высшее образование во Франции / Информационные и учебные материалы.* – 1999. – №5. – С. 59.
2. *La science et la societe // Sciences Sociales.* – 2002. – №1. – С. 5.
3. *Offre de formation // Sciences humaines et sociales.* – 2007. – №1. – С. 12.